HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בעל חמש בעילות בשפחה חרופה (א) אינו חייב אלא אחת מתקיף לה רב המנונא אלא מעתה בעל (א) וחזר ובעל והפריש קרבן ואמר המתינו לי עד שאבעול הכי נמי דאינו חייב אלא אחת א"ל מעשה דלאחר הפרשה קאמרת [א]מעשה דלאחר הפרשה לא קאמינא כי אתא רב דימי אמר למאן דאמר אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה [ב]בעל חמש בעילות בשפחה חרופה חייב על כל אחת ואחת אמר ליה אביי הרי חטאת דבעינן ידיעה בתחלה ופליגי ר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש אישתיק אמר ליה דלמא [ג]במעשה דלאחר הפרשה קאמרת וכדרב המנונא א"ל אין כי אתא רבין אמר הכל מודים בשפחה חרופה והכל מודים בשפחה חרופה ומחלוקת בשפחה חרופה הכל מודים בשפחה חרופה דאינו חייב אלא אחת כדעולא והכל מודים בשפחה חרופה דחייב על כל אחת ואחת כרב המנונא ומחלוקת בשפחה חרופה למ"ד אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה מחלוקת דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש: איתמר

נתכוין

בעל ה' בעילות בשפחה חרופה. בשוגג ונודע לו בין כל אחת ואחת אינו חייב אלא אחת. להכי נקט שפחה חרופה משום דמביא קרבן אחד על עבירות הרבה כדתנן בכריתות (דף ט.) ה' מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה הבא על השפחה ביאות הרבה וכו' וכי תנן מתני' דנפטר בקרבן אחד הני מילי במזיד שהוא מן המביאים על המזיד כשוגג דכתיב (ויקרא יט) בקורת תהיה ומלקות בשוגג ליכא וגבי מזיד רבי קרא דנפטר בקרבן אחד על ביאות הרבה כדיליף התם וכ"ש על ביאות שוגג הרבה בהעלם אחד אבל שוגג ונודע לו בין ביאה לביאה למאן דבעי ידיעה בתחלה באשם ודאי חשיב הוא לחלק לאשמות כהבאת כפרה המחלקת לעושה מזיד וצריך להביא על כל אחת ואחת אליבא דר' יוחנן דאמר לעיל(ג) באוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו בשתי ידיעות שמביא חטאת על כל אחת ואחת דחשיבא ליה חילוק ידיעה כאילו הביא קרבן בין ידיעה לידיעה הכא נמי חשיב חילוק ידיעה כאילו הביא קרבן בין ביאה לביאה. ואשמעינן עולא דלמאן דלא בעי ידיעה באשם בתחלה אינה חשובה לחלק בינתים ואינו חייב אלא אחת דכיון דלא חשיבא ליה ידיעה לא מחלקת. והא מילתא דעולא נקט לה הכא משום דרב דימי דאיירי עלה ופרכינן עלה מפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש: **המתינו.** שלא תקריבוהו עד שאבעול עוד: **כי אתא רב דימי.** לא פליג אדעולא אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא: **חייב על כל אחת ואחת.** קס"ד השתא לרב דימי הא דתנן הבא על השפחה ביאות הרבה אינו חייב אלא אחת הני מילי מזיד אי נמי שוגג בהעלם אחד אבל שוגג ונודע לו בינתים למאן דחשיבא ליה ידיעה באשם מחלקת ואפילו לריש לקיש: **והרי חטאת דבעי ידיעה בתחלה.** שאם הביא חטאתו קודם שנודע לו החטא אינה מכפרת דכתיב (ויקרא ד) או הודע אליו והביא: **ופליגי ר' יוחנן וריש לקיש.** וקאמר ריש לקיש דאין ידיעות מחלקות להתחייב בשתים על שני זיתי חלב בהעלם אחד אלמא לא חשיבא ליה חילוק ידיעה כחילוק כפרה וגבי שפחה חרופה בידיעות שבין ביאה לביאה לאו כהבאת קרבן חשיבי לחלק וכי היכי דבמזיד דידיה מביא אחת על כולן הכא נמי מביא אחת על כולן ולא דמי לידיעות שבין אכילת חלב לאכילת חלב שמחלקות לדברי הכל דהתם חיובי אשגגות הוא וכיון שיש ידיעה בינתים הויין ליה שתי שגגות: **אמר ליה אביי דילמא.** הא דפשטת דלמאן דבעי ידיעה חייב ואפילו לריש לקיש: **במעשה דלאחר הפרשה קאמרת.** וכאתקפתא דרב המנונא לעיל אבל בידיעה דקודם אפילו לר"ע פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש היא לרבי יוחנן דחשיבא ליה ידיעה לחלק באכילת חלב אפילו שתי אכילות שנאכלו בהעלם אחד ה"נ מחלקת וריש לקיש דאמר התם לא מחלקת ה"נ אפי' דבין ביאה לביאה לא מחלקת דבין ביאה לביאה דהכא כשתי אכילות דחלב בהעלם אחד ונודע לו על כל אחד ואחד לבדו דמיא: **הכל מודים.** ר' יוחנן וריש לקיש בשפחה חרופה דיש חילוק: **והכל מודים.** בה דאין חילוק: **ומחלוקת.** שניהם בה דלר' יוחנן יש חילוק ולריש לקיש אין חילוק וכולהו מפרש להו: **כדעולא.** למאן דלא בעי ידיעה בתחלה דאפי' ר' יוחנן מודה דלר' טרפון לא חשיבא ידיעה לחלק וכי א"ר יוחנן ידיעות מחלקות ואפילו בין שתים הנעשות בהעלם אחד ה"מ בחטאת דחשיב ידיעה דילה: **והכל מודים.** ואפילו ר"ל דיש חילוק ואפילו לרבי טרפון כגון בביאה שלאחר הפרשה כדרב המנונא: **ומחלוקת.** דרבי יוחנן ור"ל בשפחה חרופה ואליבא דמאן דחשיבא ליה ידיעה דאשם לר' יוחנן דאמר ידיעת חטאת הואיל וחשיבא היא מחלקת אפי' חטאת דהעלם אחד הכא נמי מחלקת בין דהעלם אחד בין דשתי העלמות ולר"ל דאמר ידיעה דחטאת אף על גב דחשיבא לא מחלקת עבירות דהעלם אחד הכא אפילו דשתי העלמות לא מחלקת וכדפרישית:

נתכוין

בעל חמש בעילות בשפחה חרופה אינו חייב אלא אחת. אבל למאן דבעי ידיעה בתחלה הוי פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש דלר' יוחנן כיון שהיא ידיעה[א] (ב) שהיא גורמת כפרה מחלקת אפילו ידיעות של אחר הבעילות כ"ש ידיעות שבין ביאה לביאה דמחלקות[ב] ור"ל דסבר דידיעות לא מחלקות הכא[ג] בשפחה חרופה אפילו ידיעות שבין ביאה לביאה אין מחלקות אע"ג דגבי חלב מודה ר"ל דידיעות שבין אכילה לאכילה מחלקות[ד] לא דמי דהתם בשגגה תלה רחמנא וידיעות מחלקות אשגגות אבל בשפחה חרופה שמביא על הזדון כשגגה אין הידיעה חשובה לחלק[ה] אבל למאן דלא בעי ידיעה בתחלה אפילו רבי יוחנן מודה כיון שאין הידיעה גורמת כפרה דלא חשיבא לחלק אפי' בין ביאה לביאה כל שכן אחר כל המעשים וא"ת[ו] הניחא אי איכא אשם תלוי בשפחה חרופה אתי שפיר למאן דלא בעי ידיעה דאינו חייב אלא אחת שאין הידיעה גורמת כפרה שיכול להביא אשם[ז] ולהתנות כמו במעילה[ח] אבל אי לית בה אשם תלוי דהא לא אשכחן בשום מקום בשפחה חרופה אשם תלוי[ט] אמאי אינו חייב אלא אחת ליחייב שתים[י] דהא צריך ידיעה אחת לכל הפחות דאם לא נודע לו לא היה יכול להביא שום קרבן[יא] והרי אותה ידיעה גורמת כפרה[יב] ויש לומר דאפי' אין אשם תלוי בשפחה חרופה יכול להביא אשם על תנאי ולהתנות בשלמים[יג] ואפילו למאן דאמר אין מביאין קדשים לבית הפסול דהשתא ממעט ליה מאכילתו[יד] מ"מ לא חשיב גורם כפרה כיון דאם עבר והתנה מה שעשה עשוי[טו] והא דנקט עולא שפחה חרופה ולא נקט מילתיה במעילה[טז] דגבי מעילה הוא דתנן דאשם ודאי לא בעי ידיעה [יז]משום דאתא לאשמעינן דאפי' בין מעשה למעשה לא חשיבא ידיעה לחלק[יח] אבל במעילה[יט] פשיטא דמחלקת כמו בחטאת[כ] וכן משמע בפרק ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף ט.) דאמר בעא מיניה ר' חייא טירנאה מר' יוחנן הבא על ה' שפחות בהעלם אחד מהו א"ל חייב על כל אחת ואחת ומ"ש מה' העלמות בשפחה אחת אמר ליה התם אין גופים מוחלקין הכא גופים מוחלקין והיינו למאן דלא בעי ידיעה אלמא דלא מחלקות אפי' ידיעות שבין ביאה לביאה ואית ספרים דגרסי במילתיה דעולא ונודע לו בין כל אחת ואחת והיינו כדפרישית וא"ת תפשוט מדעולא דלר' יוחנן ידיעות מחלקות וי"ל דעולא את"ל קאמר: **מתקיף** לה רב המנונא אלא מעתה בעל והפריש קרבן כו'. תימה מאי פריך רב המנונא[כא] דאי קסבר דהפרשה מחלקת בין ביאה לביאה כשבעל במזיד[כב] בשוגג נמי יש לחלק והיכי מדמה ליה לידיעה שאין מחלקת במזיד ואי קסבר דאין הפרשה מחלקת במזיד הכי נמי דלא מחלקת בשוגג ונראה לר"י דהכי פריך כיון דלא מחלקת בין ידיעות שבין מעשים לידיעות שלאחר מעשים[כג] אלא מעתה הפרשות נמי [כד]דאין מחלקות לר"ל לאחר כל המעשים את"ל דבהפרשות פליגי[כה] ואפי' לר' יוחנן איכא למימר דהכא מודה דאין הפרשות מחלקות דדוקא גבי חטאת קאמר דמחלקות משום דאיכא נמי בהדי הפרשות ידיעות חשובות שגורמות כפרה אבל הכא דליכא אלא הפרשה לחודא אפי' רבי יוחנן מודה דלא מחלקת אחר כל המעשים ה"נ דלא מחלקת בין ביאה לביאה והא ודאי סברא היא דמחלקת[כו] ואין מתכפר בקרבן שכבר הפריש עבירה שאחר הפרשה[כז] אמר ליה מעשה דלאחר הפרשה לא קאמינא פי' איני משוה בין מעשה למעשה לאחר כל המעשים: **כי אתא רב דימי אמר למ"ד בעי ידיעה כו'.** השתא ס"ד דמיירי בידיעה וקאמר דאפי' לריש לקיש מחלקת כיון דגורמת כפרה ואפילו לאחר כל המעשים ולהכי פריך והרי חטאת כו' ומסיק דלאחר הפרשה קאמר[כח] ואומר ר"י דרב דימי פליג אדעולא[כט] מדנקט[ל] למ"ד בעי ידיעה משמע[לא] אבל למאן דלא בעי ידיעה לא[לב] שמשוה אותו להפרשה דלאחר כל המעשים ואין לתמוה על סברא דרב דימי[לג] דה"נ עולה מכפרת אעשה דלאחר הפרשה[לד] אף על גב דבעיא היא בפרק קמא דזבחים (דף ו.) ולא איפשיט דדחי ליה הש"ס בסוף הסוגיא דחויא בעלמא הוא[לה] א"נ התם בעי אליבא דעולא דאמר הכא דאין קרבן מכפר אעבירה דאחר הפרשה דילמא עולה דדורון היא מכפרת א"נ אין רוצה לפשוט התם מדברי האמוראים אלא ממשנה או מברייתא כדאשכחן בפרק [אין בין המודר (נדרים דף לה:)] ורשב"א מפרש דהא דנקט למאן דבעי ידיעה רבותא נקט דאפי' לדידיה לא מחייב לר"ל על כל אחת אלא במעשה דלאחר הפרשה ולא פליג אעולא[לו]:

נתכוין

מסורת הש"ס

א) ס"א ונודע לו בין כל אחת ואחת, ב) [דף עא.], ג) [וע' תוספות יומא דף יט: ד"ה מי איכא וקדושין כג: ד"ה דאמר וב"ק פו: ד"ה כיישו וב"מ דף יז: ד"ה מן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא מעתה בעל והפריש כצ"ל ותיבות וחזר ובעל נמחק: (ב) תוס' ד"ה בעל וכו' שהיא ידיעה חשובה שהיא גורמת:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בעל. וכ"מ בפ"ד מחוסרי כפרה. והכי מוכח מסוגיין דמיירי ע"כ בנודע בין ביאה לביאה דאלו אחר כל הביאות אין ס"ד לומר דידיעות מחלקות הא כיון דלא בעי ידיעה תחלה אפילו כיפר קודם שנודע לו על השניות ממילא כולם מתכפרים עמה כיון דמכפר מלי למנקט במעילה דממ"נ בין מעשה למעשה ודאי מחלקת כיון דאינו בהעלם אחד ולאחר כל המעשים פשיטא דל"ש לומר ידיעה מחלקת דהא הקרבן מכפר מיד על כולם כיון דל"ל ידיעה תחלה ומה"ט י"ל על קושיית תוס' דאיך שייך בש"ס דלא בעי ידיעה תחלה די"ל דהיינו לענין זה בבעל חמש בעילות ואח"כ כיפר על א' קודם שנודע לו על אינך כולם מתכפרין דלא בעי ידיעה תחלה ודו"ק:

רבינו חננאל

עבירות הרבה ועל הזדון כשגגה, וחד מינייהו הבא על שפחה חרופה. ואמרינן עלה תני תנא קמיה דר' אלעזר וכפר עליו הכהן באיל האשם, מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה, באיל האשם ונסלח לו, מלמד שמביא על הזדון כשגגה. ואקשינן והא עיקר קרבן במזיד כתיב, דכתיב בקרת תהיה, פי' מלקות ואין (מזיד) [מלקות] אלא במזיד, ובמקום שהיא חייבת מלקות הוא חייב קרבן. ושנינן אימא מלמד שמביא קרבן על השגגה כזדון. והתם פליגי אית דאמר דכד בעיל שפחה חרופה בשגגה בעי ידיעה בתחילה כדבעי לענין חטאת דעלמא, וכדמפרשינן השוכח עיקר שבת מכלל דהוי ליה ידיעה. ואית מאן דאמר כיון דמזיד ושוגג כי הדדי מייתי, אף שוגג שלא היתה לו ידיעה בתחילה מייתי אשם. וקאמר עולא למ"ד לא בעי ידיעה בתחילה סבר דהא לא דמיא הא שגגה לשגגת חטאת דעלמא. וכשם שבזדון מביא קרבן אחד על בעילות הרבה, הכי נמי שוגג אם בעל כמה בעילות בכמה העלמות, או מהן בזדון ומהן בשגגה, אינו מביא אלא קרבן אחד. ואתקיף עליה רב המנונא אלא מעתה בעל ונודע לו וכיון שנודע לו עמד והפריש קרבן ואמר המתינו לא תקריבוהו עד שאבעול ובעל, הכי נמי דאינו חייב בבעילה אחרונה קרבן אחר. ודחי עולא ואמר מעשה דלאחר הפרשה קאמרת, כלומר בעילה דלאחר הפרשה לא קאמינא שמתכפר בקרבן ראשון. **כי אתא רב דימי** אמר לדברי האומר אשם ודאי בעי ידיעה בתחילה, וכי כמו חטאת דעלמא, (אינו) [אילו] בעל הני חמש בעילות בשפחה, כגון שבעל בשפחה חרופה שוגג ונודע לו על הראשונה, והפריש קרבן, וחזר ונודע לו על השניה, ואח"כ על השלישית ואח"כ על הרביעית ועדיין לא הקריבו, ונודע לו ה' פעמים, כי האי גוונא חייב ה' אשמות. ולא תימא כיון דשוגג ומזיד בשפחה חרופה דינם שוה ידיעתו בכל אחת ואחת לא מהניא, דהא אילו היו אלו ה' בעילות כולן במזיד מתחילה עד סוף אינו חייב בהן [אלא אחת]. אלא כשם דמהניא ידיעה לגבי חטאת לחייב על כל ידיעה וידיעה הכי [נמי] מהניא גבי אשמות. **אמר** ליה אביי והא חטאות דלדברי הכל בעינן ידיעה בתחילה וכשעשה כמה עבירות בהעלם אחד שהוא חייב על כל אחת ואחת. דילמא (בידיעה ולאחר) [במעשה דלאחר] הפרשה קאמרת כדרב המנונא דאוקימנא בבעילה דלאחר הפרשה. א"ל רב דימי אין. **כי אתא רבין אמר הכל מודין בשפחה חרופה.** שאינו חייב אלא אחת כדעולא. פי' הכל מודין הוא ר' יוחנן דמחייב על כל ידיעה חטאת, בשפחה חרופה מודה דכיון דשוגג כמזיד הוא, לא דמיא ידיעתו כידיעת חטאת וכדעולא. הכל מודין בשפחה חרופה דחייב על כל אחת ואחת. פי', אפילו ריש לקיש מודה שאם בעל והפריש עליה קרבן, וחזר ובעל שאינו מתכפר בקרבן שהפריש על הראשונה, אלא חייב קרבן אחר, וכ"ש ר' יוחנן. ולא גמרינן הפרשה דלאחר מעשה מקמי ידיעה והפרשה דקמי מעשה, דאיכא למימר בהפרשה דמיקמי מעשה, מודה ר"ל דהא בעידן דמפריש האי קרבן לא הוה עליה זיקת עבירה אחרת, והאי קרבן הוה לו לאותה עבירה בלבד, לפיכך אם אח"כ עבר עבירה אחרת חייב עליה. אבל האי דהוו עליה ה' עבירות בהעלם אחד, ואילו נודע לו על כולם כאחד אין חייב אלא קרבן אחד, כך אפילו אם נודע לו על אחת מהן והפריש עליה קרבן ואח"כ נודע לו על השאר, כיון שעדיין לא נקרבה החטאת שהפריש מתכפרין כולן בזו החטאת שהפריש, מ"ט כולהו בני בקתא דהדדי נינהו, וכולהו אית להו דרב המנונא. **ומחלוקת** בשפחה חרופה למ"ד אשם ודאי בעי ידיעה ובפלוגתא דר' יוחנן ור"ל, פשוטה היא.

עין משפט נר מצוה

כג א ב ג מיי' פ"ט מהלכות שגגות הלכה ו:

מוסף תוספות

א. שיש חשיבות בידיעה. תוס' הרא"ש. [וכעי"ז הגיה הב"ח בתוס' "כיון שהיא ידיעה חשובה"]. ב. דלא חייש בחשיבות הידיעה אלא קסבר דאינה מחלקת לחטאות. תוס' הרא"ש. ג. נמי. תוס' הרא"ש. ד. שאם נודע לו בינתים חייב על כל אחת ואחת. תוס' הרא"ש. ה. אפילו בין מעשה למעשה. תוס' הרא"ש. ו. מאי קא מדמה אשם מעילות לאשם שפחה חרופה. שיטה להר"ן. ז. אחד. תוס' הרא"ש. ח. שהוא בא על הספק ויכול להתנות עליו שיטה להר"ן. ט. לפי שאין מביאין אשם תלוי אלא בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. שיטה להר"ן. י. לכל הפחות. תוס' הרא"ש. יא. אינו יכול להתנות ולומר אם בעלתי זה אשמי ואם לאו יהא אשם תלוי וכו'. שיטה להר"ן. יב. וחשיבא לי' אותה ידיעה לחלק. שיטה לר"ן. יג. [ד]אם ודאי בא על שפחה חרופה הרי טוב ואם לאו הם שלמים. תוס' הרא"ש. שהרי מתן דמיהן שוה. ריטב"א. דהכא שיודע שבעל ואינו יודע אם בעל שפחה חרופה או אשה אחרת [אמרי']. שיטה להר"ן. יד. דשלמים נאכלים לכל אדם ולשני ימים ולילה אחד וזה אינו נאכל אלא לכהנים ויום ולילה, י"ל. תוס' הרא"ש. טו. וא"ת. תוס' הרא"ש. טז. מעל חמש מעילות. תוס' הרא"ש. יז. י"ל דלרבותא נקט. תוס' הרא"ש. יח. מפני שקרבנה בא על המזיד וכיון דבכמה ביאות במזיד אינו חייב אלא אחת אף ידיעה לא תחלק בין ביאות דשוגג שהרי בשעת ידיעה בר קרבן הוא שאילו בא על השפחה באותה ידיעה חייב קרבן. ריטב"א. יט. לא הוה מצי לאשמעינן הכי דהתם. תוס' הרא"ש. כ. כיון דבשעת ידיעה לא הוה בר קרבן. ריטב"א. שאינו מביא על המזיד כשוגג. תוס' הרא"ש. כא. מידיעה שיש עמה הפרשת קרבן לידיעה גרידתא. ריטב"א. כב. א"כ מאי אלא מעתה דהא א"כ קסבר דבמזיד נמי מחלקת וא"כ. תוס' הרא"ש. [ועי' מהר"ם]. כג. דכי היכי דאחר כל המעשים אינה מחלקת הכי נמי בין מעשה למעשה. תוס' הרא"ש. כד. כיון. תוס' הרא"ש. כה. כמו כן לא תחלק בין מעשה למעשה. תוס' הרא"ש. כו. בין מעשה למעשה. תוס' הרא"ש. כז. אלא ודאי אין לדמות ידיעה דבין מעשה למעשה לאחר כל המעשים כי היכי דבהפרשה אין להשוות. תוס' הרא"ש. כח. וכדרב המנונא. תוס' הרא"ש. [ו]פירש"י ז"ל וכו' ועולא ורב דימי לא פליגי. שיטה להר"ן. כט. דעולא מחייב לכ"ע במעשה דלאחר הפרשה, ורב דימי. תוס' הרא"ש. ל. בתחלה. תוס' הרא"ש. לא. דוקא למאן דבעי ידיעה דכיון דאיכא ידיעה חשובה עם הפרשה מחלקת ההפרשה. תוס' הרא"ש. לב. [ו]אפי' הפרשה דבין מעשה למעשה אינה מחלקת. תוס' הרא"ש. לג. [ד]טעמא דרב דימי משום דמדמה להו לעולות. רמב"ן. לד. שאם עבר על עשה והפריש קרבן וחזר ועבר על עשה כולן מתכפרין בקרבן אחד והכי נמי למאן דלא בעי ידיעה לא שנא. רמב"ן. לה. והכל מודים בשפחה חרופה דחייב על כל אחת ואחת כדרב המנונא דקאמר בסמוך לעולא כדאית ליה ולרב דימי כדאית ליה. תוס' הרא"ש. לו. במעשה דלאחר הפרשה. תוס' הרא"ש.